

SAŽETAK PRESUDE

MOZER PROTIV MOLDAVIJE I RUSIJE OD 23. VELJAČE 2016. GODINE ZAHTJEV BR. 11138/10

Rusija je odgovorna za nezakoniti pritvor podnositelja i nehumane uvjete u pritvoru u Transdnjestriji

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, moldavski državljanin, uhićen je u samoproglášenoj „Moldavskoj Republici Transdnjestriji“ (dalje: MRT), pod sumnjom da je počinio prijevaru društva u kojem je bio zaposlen. Nalazio se u pritvoru sve do suđenja pred Narodnim sudom u Tiraspolu, koji ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina, s rokom kušnje od 5 godina. Sud je naložio njegovo puštanje na slobodu, pod uvjetom da ne napusti grad. Podnositelj je kasnije otišao na liječenje u Chisinau (u Moldaviji), a potom u Švicarsku.

Podnositelj boluje od bronhijalne astme i drugih respiratornih bolesti, za što mu nije pruženo liječenje u pritvoru, te je tijekom boravka u pritvoru boravio u nehumanim uvjetima.

PRIGOVORI

Podnositelj je pred Sudom podnio zahtjev protiv Moldavije i Rusije te prigovorio na uvjete u pritvoru (članka 3.), nezakonito oduzimanje slobode (članak 5.), povredu privatnog i obiteljskog života (članak 8.), povredu prava na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi (članak 9.), povredu prava na učinkovito pravno sredstvo (članak 13.).

OCJENA SUDA

U odnosu na članak 1. (jurisdikcija)

Pozivajući se na svoju raniju praksu, Sud je potvrdio da Moldavija, iako nema stvarnu kontrolu nad događajima na teritoriju MRT-a, ima obvezu prema članku 1. Konvencije upotrijebiti sva dostupna pravna i diplomatska sredstva da osigura poštivanje prava i sloboda iz Konvencije na teritoriju MRT-a, budući da međunarodna zajednica nije priznala MRT, već navedenu regiju smatra dijelom moldavskog teritorija.

Isto tako, Sud je potvrdio da i Rusija ima obvezu štiti prava i slobode iz Konvencije na području MRT-a, budući da navedena regija u visokom stupnju ovisi o ruskoj vojnoj, ekonomskoj i političkoj podršci, te odolijeva međunarodnim naporima za mirno rješavanje sukoba i uspostavljanja vladavine prava samo zahvaljujući Rusiji.

U odnosu na članak 5. Konvencije

Sud je smatrao da je Rusija, kao država koja ima stvarnu kontrolu nad nepriznatim entitetom, ta koja treba dokazati da su sudovi tog entiteta postupali u skladu s načelima iz sudske prakse Suda, tj. da je riječ o sudovima koji „čine dio pravosudnog sustava koji djeluje na temelju ustava i zakona, te odražava pravnu tradiciju koja je sukladna Konvenciji“. U ranijim predmetima, Sud je ocijenio da sudovi MRT-a ne udovoljavaju ovim standardima, a Rusija nije podnijela nikakve nove informacije u tom pogledu.

Štoviše, način na koji je podnositelj uhićen i na koji mu je određen i produljivan pritvor (određivanje pritvora na neodređeno vrijeme, preispitivanje odluke o produljenju pritvora bez prisutnosti podnositelja) potvrđuje zaključak da ti sudovi ne odlučuju u skladu s Konvencijom.

Stoga je pritvor protiv podnositelja nezakonito određen, a budući da Rusija izvršava stvarnu kontrolu nad teritorijem MRT-a, ista je odgovorna za povredu članka 5. stavka 1. Konvencije. S druge strane, Moldavija je poduzela značajne napore da pomogne podnositelju, uključujući brojne diplomatske aktivnosti. Stoga Moldavija nije povrijedila njegova prava iz članka 5. Konvencije.

U odnosu na članak 3. Konvencije

Nesporno je da je podnositelj patio od teških napada astme. Iako su liječnici smatrali da se njegovo stanje pogoršava, te da zatvorskoj bolnici nedostaje oprema i odgovarajući specijalisti, vlasti MRT-a odbile su ga smjestiti u redovnu bolnicu radi liječenja. Ne samo to, već su ga izložile daljnjim patnjama i ozbiljnim zdravstvenim rizicima premjestivši ga u zatvorsku ustanovu u kojoj su uvjeti bili još lošiji. S obzirom da nije postojalo nikakvo objašnjenje za odbijanje medicinskog tretmana, Sud je ocijenio da podnositelju u pritvoru nije bila dostupna odgovarajuća zdravstvena njega.

Sud se nadalje pozvao na izvješća CPT-a¹ i Posebnog izvjestitelja Ujedinjenih naroda za mučenje, da su uvjeti boravka podnositelja u pritvoru predstavljali nečovječno i ponižavajuće postupanje, naročito zbog ozbiljne prenapučenosti, nedostatka danjeg svjetla i ventilacije, što je zajedno s pušenjem u ćeliji i vlagom pogoršalo podnositeljeve napadaje astme.

Sud je utvrdio povredu članka 3. Konvencije, ponovno samo u odnosu na Rusiju.

U odnosu na članak 8. Konvencije

Podnositelj je prigovarao da mu roditelji kroz dulje razdoblje nisu mogli doći u posjet, te da im jednom kada su posjeti odobreni nije dozvoljeno da razgovaraju na materinjem, njemačkom jeziku.

Sud u spisu predmeta ne proizlazi nijedan razlog zbog kojeg podnositelju nije bio dozvoljen posjet roditelja više od 6 mjeseci od uhićenja i zbog kojeg mu je ograničen kontakt s obitelji u tako dugom razdoblju. Isto tako, nije dan nijedan razlog zbog kojeg je susretima, jednom kad su odobreni, morao prisustvovati stražar čiji je zadatak očigledno bio nadzirati razgovor podnositelja s roditeljima. Naime, posjet je mogao biti otkazan ukoliko nisu međusobno razgovarali jezikom koji je stražar razumio. Niti u jednom trenutku nije dano objašnjenje za tako podroban nadzor podnositelja. Stoga, bez obzira na to je li postojala pravna osnova za miješanje u podnositeljeva prava na temelju članka 8. Konvencije, ograničenje posjeta roditelja nije bilo u skladu s uvjetima iz članka 8. stavka 2. Konvencije.

I u odnosu na ovaj članak utvrđena je samo odgovornost Rusije.

U odnosu na članak 9. Konvencije

Podnositelj je prigovarao da mu nije omogućen posjet svećenika. Sud je ustanovio da ne može utvrditi je li za odbijanje tog posjeta uopće postojala pravna osnova, te da u svakom slučaju nisu izneseni nikakvi razlozi koji bi opravdali odbijanje takvog posjeta.

Povreda prava na slobodu vjeroispovijedi utvrđena je također samo u odnosu na Rusiju.

¹ Odbor Vijeća Europe za sprječavanje mučenja <http://www.cpt.coe.int/en/>

U odnosu na članak 13. Konvencije

Sud je ocijenio da podnositelj u MRT-u nije imao na raspolaganju učinkovito pravno sredstvo za povrede članka 3., 8. i 9. Konvencije.

Moldavija je imala pozitivnu obvezu iskoristiti pravna i diplomatska sredstva kako bi osigurala onima koji žive u MRT-u uživanje prava i sloboda zajamčenih Konvencijom. „Sredstva“ koja je Moldavija osigurala podnositelju podrazumijevala su mogućnost da isti obavijesti moldavske vlasti o svojoj situaciji i da bude obaviješten o diplomatskim i pravnim potezima koje Moldavija poduzima. Moldavije je u tu svrhu osnovala niz sudskih, istražnih i građanskih službi koje djeluju paralelno s onima u MRT-u. Odluke tih tijela imaju učinak samo izvan MRT-a, ali je njihova svrha osigurati da slučajevi budu na odgovarajući način prijavljenim moldavskim vlastima, koje onda mogu poduzeti odgovarajuće pravne i diplomatske aktivnosti. Stoga je Moldavija omogućila podnositelju pravna sredstva u okviru svoje ograničene mogućnosti da zaštiti njegova prava. Stoga je ispunila svoje obveze prema članku 13. Konvencije, za razliku od Rusije.

PRAVIČNA NAKNADA

20.000 eura na ime nematerijalne štete

5.000 eura na ime troškova postupka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.